

Bernardus van Clairvaux Brief 106 Aan Meester Hendrik Murbach

(Hendrik, een engelsman, is een magister, een meester (in bijbeltuitleg?) in een van de scholen van die tijd in Engeland. Bernardus schrijft hem om hem naar Clairvaux te trekken. Hendrik treedt in te Clairvaux, en wordt later achtereenvolgens abt van Vauclair, abt van Fountains en tenslotte bisschop van York). De vertaling is genomen uit 'De vrijheid bevrijd' (1991) met correcties van André Louf.

1.

Ik ben helemaal niet verwonderd, dat gij nog altijd dobert tussen wat meezit en wat tegenzit, want ge hebt uw voet nog niet gezet op vaste rots.

Quid mirum si inter prospera fluctuas et adversa, qui necdum statuisti supra petram pedes tua?

Zodra ge het onwrikbare voornemen maakt, de geboden van de Heer te onderhouden, wat zal er dan nog in staat zijn u te scheiden van de liefde van Christus?

At si iures et statuas custodire iudicia iustitiae Domini, quid horum te separare poterit a caritate Christi?

O, als gij eens wist, wat ik u wilde zeggen!

O si scires et quid dicam!

Maar geen oog, o God, heeft gezien buiten U, wat Gij bereid hebt voor degenen die U liefhebben (Jesaja 64,4).

Gij echter, broeder, die, naar ik verneem, de profeten leest, verstaat ge wat ge leest? Als ge het begrijpt, zult ge zien, dat Christus de zin en de inhoud is van de geschriften der profeten.

Nam si intelligis, sentis utique sensum propheticae lectionis esse Christum.

Wilt ge Hem vatten, dan zult ge Hem eerder bereiken door Hem na te volgen, dan door over Hem te lezen.

Quem videlicet si apprehendere cupis, citius illum sequendo quam legendo consequi potes.

Wat zoekt ge in een woord naar het Woord dat reeds Vlees is geworden.

Quid quaeris Verbum in verbo, quod iam caro factum ...

En Het is nog steeds voor onze ogen aanwezig.

...praesto est oculis?

Het is reeds uit de schuilhoeken der profeten onder de ogen van vissers getreden.

Reeds huppelt het vanaf de nevelige en sombere bergtoppen als een bruidegom naar zijn bruidskamer, naar de vlakke velden van het Evangelie.

Wie oren heeft om te horen, kan Hem nu horen roepen in de tempel: 'Zo iemand dorst heeft, hij kome tot Mij' (Johannes 7,37), of dat andere woord: 'Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u verkwikken' (Matteüs 11,28).

Zijt gij dan bang te zullen bezwijken, terwijl de eeuwige waarheid belooft, u te zullen verkwikken?

Tu ergo times deficere, ubi se Veritas reficere te promittit?

Als gij er al zoveel genoeg in vindt, dat troebele water te drinken uit de wolken des hemels, hoeveel genotvoller zult ge dan water putten uit de bronnen van de Zaligmaker?

2.

O, als gij eenmaal iets geproefd had van dat smakelijke koren, waarvan Jeruzalem tot verzadigens toe zwelgt!

O si semel paululum quid de adipe frumenti, unde satiatur Ierusalem, degustares!

Wat zoudt ge dan met plezier de lettervretende joden op hun droge korsten laten knauwen!

Quam libenter suas crustas rodendas litteratoribus Iudaeis relinques!

Wat zou ik u graag tot medeleerling hebben in de school van de liefde onder Meester Jezus!

O si te umquam in schola pietatis sub magistro Iesu merear habere sodalem!

O, was het mij maar vergund, het vat van uw hart, na het eerst gezuiverd te hebben, onder de zalving te houden, die alle wijsheid leert.

O si mihi liceat purificatum prius tui pectoris vasculum supponere unctioni quae docet de omnibus!

Hoe graag zou ik met u het warme, dampende brood delen, dat Christus, om zo te zeggen, zo van het vuur haalt en met hemelse mildheid, keer op keer, voor zijn armen breekt.

O quam libens partirer tibi calidos panes, quos utique adhuc fumigantes, et quasi modo de furno, ut aiunt, recens tractos, de caelesti largitate crebro Christus suis pauperibus frangit!

O, wilde God in zijn goedheid ook op mij, pauper, eens een druppel laten druipen van die regen van genaden, die Hij voor zijn erfdeel heeft weggelegd, dan zou ik hem gauw op u laten overdruipen en dan weer op mijn beurt kunnen terug ontvangen van uw gevoelens.

Utinam si quam mihi quandoque guttam de pluvia voluntaria, quam segregavit hereditati suae, stillare dignetur in dulcedine sua pauperi Deus, mox eam tibi possem refundere, et rursus a te vicissim recipere quod senseris!

Geloof me op mijn eigen ervaring:
men leert meer in de bossen dan in de boeken.

Experto crede:

aliquid amplius invenies in silvis quam in libris.

De bomen en de rotsen zullen u een wijsheid leren die ge van uw meesters niet zult horen.

Ligna et lapides docebunt te, quod a magistris audire non possis.

Zelf zult ge zien, hoe men honing kan zuigen uit een steen, en olie uit de hardste rots.

Annon putas posse te sugere MEL DE PETRA OLEUMQUE DE SAXO DURISSIMO?

Druipen de bergen geen zoetheid en vloeien de heuvelen niet van melk en honing?

Bolsteren de valleien niet over van koren?

Er komt me nog heel veel voor de geest, wat ik u zou moeten zeggen:

ik kan me dan ook amper inhouden.

Multis occurrentibus mihi dicendis tibi, vix me teneo.

Gij vraagt echter niet om een les,
maar om gebed.

Sed quia non lectionem,

sed orationem petis, ...

Moge dus de Heer uw hart openen
voor zijn wet en zijn voorschriften.

... ADAPERIAT Dominus COR tuum IN LEGE SUA ET IN PRAECEPTIS SUIS.

Vaarwel!

Vale.